

Eurooppalaisen mallin luominen turvallista ja luotettavaa maatalouden data- avaruutta varten

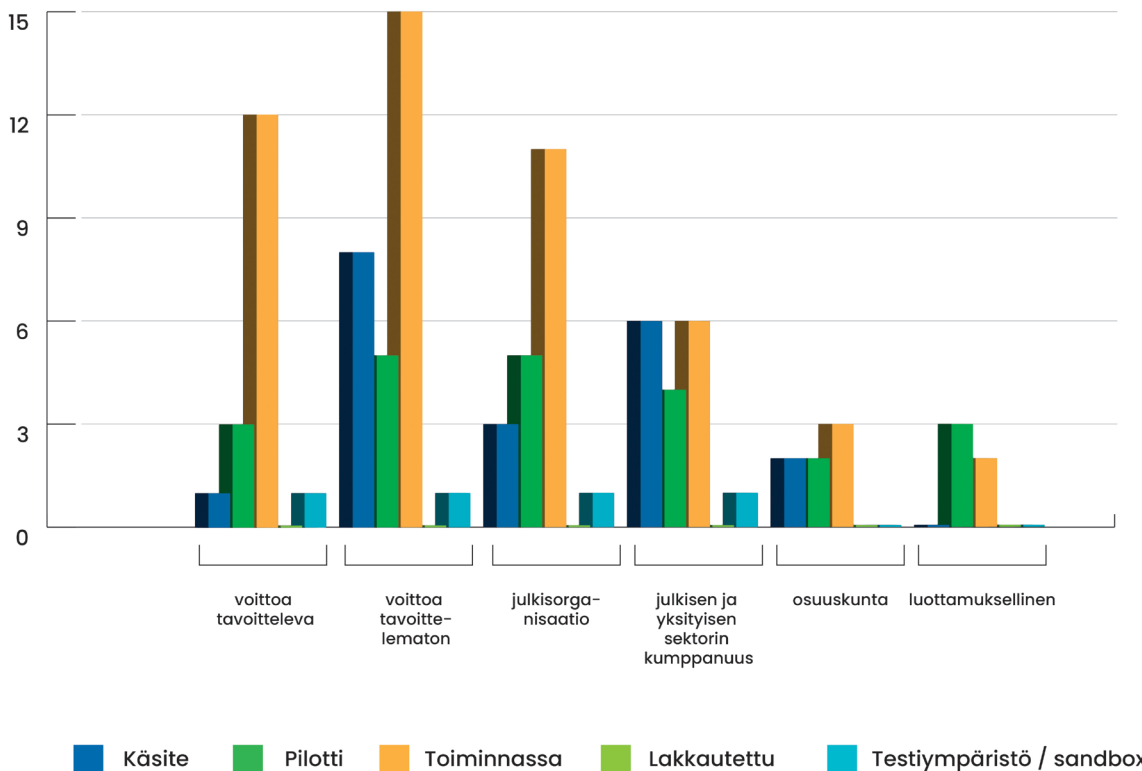

Euroopan unionin
rahoittama

Valmisteleavassa AgriDataSpace-hankkeessa on yksilöity tarvittavat rakennusosat ja etenemissuunnitelmat turvallisen tiedonjaon helpottamiseksi. Tammikuussa 2025 käynnistettävän Common European Agricultural Data Space (CEADS) -hankkeen tavoitteena on ottaa käyttöön ja toteuttaa maatalouden data-avaruus turvallisen ja luotettavan datan jakamisen varmistamiseksi maatalous- ja elintarvikealalla, myös julkishallinnossa. CEADS lisää taloudellista, ympäristöön liittyvää ja yhteiskunnallista arvoa säilyttäen samalla yksityisyyden suojaa, turvallisuutta ja eettisyyttä koskevat korkeat standardit.

NYKYISET DATAN JAKAMISEN ALOITTEET

- Hankkeessa on käytetty laajaa määritelmää datan jakamisen aloitteista, jotta kuvataan parhaiten maatalouden nykyistä tietojen jakamisen tilannetta.
- Luettelo osoittaa, että tiedonjakoaloitteita on monenlaisia, mikä osoittaa, että CEADSissa tarvitaan kattavaa lähestymistapaa tämän monimuotoisuuden huomioon ottamiseksi.
- Jo nyt on olemassa aloitteita, jotka on rakennettu paikallisten toimijoiden yhteisön ympärille ja joita on kehitettävä yhdessä tulevan data-avaruuden kanssa.
- Standardointi on merkittävä haaste, koska käytössä on erilaisia standardeja. Sääntökirjojen, käsikirjojen ja ohjeiden laatiminen voi auttaa tämän ongelman ratkaisemisessa.
- Datan itsemääräämisoikeuden varmistaminen on ratkaisevan tärkeää, ja luottamuksen luominen liittyy asianmukaisten datan jakamista koskevien sääntöjen täytäntöönpanoon. Datasäädös on ensimmäinen askel kohti oikeudellisen kehyksen luomista datan jakamisen oikeuksille ja velvoitteille.

Datan jakamisen aloitteiden tilanne oikeushenkilöittäin, y-akseli: datan jakamisen aloitteiden lukumäärä.

YKSI VISIO YHTEISESTÄ EUROOPPALAISESTA MAATALOUDEN DATA-AVARUUDESTA (CEADS)

1. CEADS on:

data-avaruusaloitteiden yhteenliittymä, jota voidaan pitää pikemminkin verkostona kuin keskitettynä eurooppalaisena ratkaisuna.

» Ekosysteemin rakentaminen.

» **Muoto seuraa toimintaa:** CEADSin lisäarvo on avainasemassa, ja hallintotavan on seurattava ja tuettava sitä.

2. Data-avaruus rakentuu neljälle pilarille:

- **Oikeudellinen ja eettinen kehys**
CEADSin perustana käytetään datasäädöksen ja datanhallinta-asetuksen säädöstekstejä. Suostumuksen (henkilötiedot) ja luvan (muut kuin henkilötiedot) hallinta ovat keskeisiä periaatteita, joiden avulla viljelijöille annetaan valtuudet päättää datansa käytöstä.
- **Monen sidosryhmän hallinto**
Se nojaa kolmeen periaatteeseen:
  - » **Pienin muutos:** Data-avaruus sopii nykyisiin liiketoimintamalleihin ja datan jakamista koskevien aloitteiden organisaatioihin.

- **Kestävä liiketoimintamalli**
CEADSin olisi toimittava luotettuna yhteistyön edistäjänä; sen olisi tarjottava hybridi liiketoimintamalli, jossa on elementtejä datamarkkinapaikan ja avoimen datapolitiikan liiketoimintamalleista. Ansaintamallin ei pitäisi olla voittoa tavoitteleva, vaan sen pitäisi pyrkiä kustannusten kattamiseen. Suuria voittoja ja katteita ei suvaita.
- **Teknologiasta riippumaton**
Kansallisissa aloitteissa toteutetun teknologian on täytettävä luottamuskerroksen vaatimukset. Data-avaruuteen liittymistä varten ei kuitenkaan vaadita teknisiä ratkaisuja.

3. CEADSin* on oltava avoin kaikille maatalous- ja elintarvikealan toimijoille:

VILJELIJÄT JA MAATALOUSTUOTTAJAT

Rooli

1. Käyttää digitaalisia palveluja ja tuottaa tietoa maatalouskäytännöistä ja elintarviketuotannosta.
2. Antaa suostumuksensa tai luvan maatilalla tuotettujen tietojensa käyttöön.

Kannustin

Antaa suostumuksensa tai luvan tietojensa käyttöön rahallista korvausta tai palvelukorvausta vastaan: välineiden yhteentoimivuuden ja siirrettävyyden parantaminen, hallinnollisen taakan vähentäminen, kokonaisnäkemys jne.

TEKNOLOGIAN JA DATAN TOIMITTAJA

Rooli

Tarjota digitaalisia palveluja viljelijöille, maatalousalan yrittäjille tai muille maatalousorganisaatioille (osuuskunnille jne.).

Kannustimet

1. Turvallinen datanvaihto osapuolten välillä.
2. Kehitetään uusi datanvaihtoon perustuva liiketoimintamalli.

DATAN VÄLITTÄJÄT JA PALVELUJEN TARJOAJAT

Rooli

Tarjota teknologinen rakennusosa ja digitaalinen palvelu osapuolten välisen datanvaihdon turvaamiseksi ja helpottamiseksi.

Kannustimet

1. Tarjotaan teknistä infrastruktuuria ja palveluja datanvaihdon helpottamiseksi ja alan innovoinnin edistämiseksi.
2. Rahallinen korvaus, joka perustuu lisenssimaksuihin tai datanvaihdosta perittäviin provisioihin.

HALLINTO JA SÄÄNTELYELIMET

Rooli

1. Toimia sekä datan toimittajana että käyttäjänä.
2. Varmistaa, että data-avaruuden sääntökirja on yhdenmukainen kansallisen lainsäädännön kanssa.
3. Yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyvän datanvaihdon avaintoimijat.
4. Avoimen datan levittämisen avaintoimijat.

Kannustimet

1. Parannetaan yhteistyötä ja edistetään innovointia maatalousalalla.
2. Hallinnollisen taakan vähentäminen.
3. Reilua datataloutta koskevan lainsäädännön soveltaminen.

LIIKE-ELÄMÄN JA TEOLLISUUDEN SIDOSRYHMÄT

Rooli

1. Toimia sekä datan toimittajana että käyttäjänä.
2. Uusien liiketoiminnallisten käyttötapauksien määrittelyn johtaminen, erityisesti maidenvälisen kaupan osalta.

Kannustimet

1. Luodaan alalle uusia tietoon perustuvia palveluja: jäljitettävyys, hiilijalanjälki, päätöksentekovälineet.
2. Markkinasuuntausten mittaaminen.

TUTKIMUS- JA AKATEEMISET LAITOKSET

Rooli

1. Toimia sekä datan toimittajana että käyttäjänä.
2. Vetää todelliseen tuotantodataan perustuvien tapauksitutkimusten toteuttamista.

Kannustin

Tutkimustiedon arvottaminen ja todellisen tuotantotiedon saatavuus.

USEAN TOIMIJAN YHTEISTYÖ

Rooli

1. Toimia sekä datan toimittajana että käyttäjänä.
2. Veturi, joka edustaa tietyn sidosryhmäprofiilin (viljelijät, edustajat jne.) tarpeita.

Kannustin

Toimialan suuntausten mittaaminen.

RAHOITUS- JA VAKUUTUSPALVELUT

Rooli

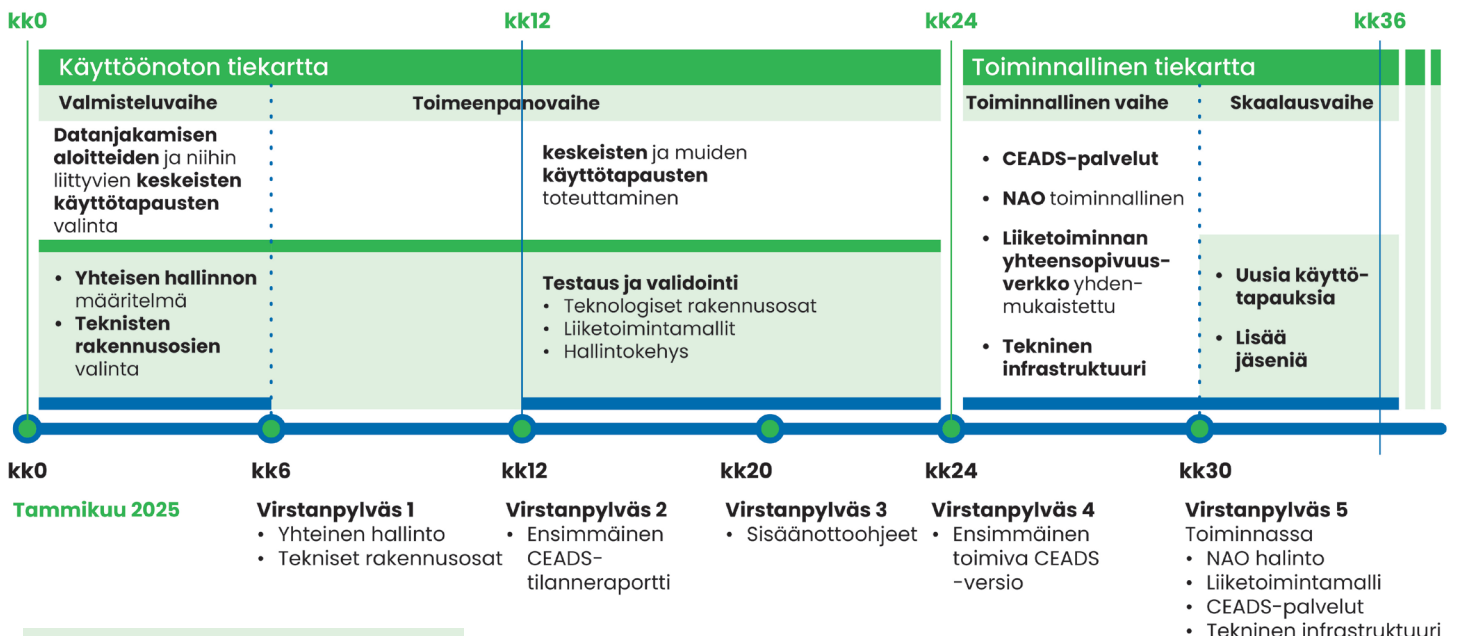
1. Toimia lähinnä datan käyttäjänä.
2. Rahoitus- ja vakuutuspalveluja koskevien indikaattoreiden määrittelyn veturi.

Kannustin

Pääsy käsiksi dataan riskinarviointia ja rahoitustuotteiden räätälöintiä varten.

TIEKARTTA KOHTI CEADSIA

1. Suunniteltu CEADS* muodostuu siihen osallistuvien data-avaruusaloitteiden yhteenliittymästä, ja olemme analysoineet sekä makrotasoa (CEADS*) että mikrotasoa (datanjakamisen aloitteet).
2. Käyttöönoton tiekartta:
  - Testataan malli konkreettisten käyttötapauksen avulla.
  - Rahoitetaan osana Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa.
3. Toiminnallinen tiekartta:
Laajennetaan data-avaruuden ensimmäinen versio sektorille.
4. Synergioiden tärkeys muiden eurooppalaisten hankkeiden, alakohtaisten data-avaruuksien (terveysdata-avaruus, energiadata-avaruus jne.) ja erityisesti data-avaruuksien tukikeskuksen (DSSC) kanssa.

* NAO - Verkon hallinnollinen organisaatio

Tiekartan aikatauluehdotus

* Common European Agricultural Data Space

AGRIDATASPACE SUOSITUKSET

Eurooppalaisen mallin luominen turvallista ja luotettavaa maatalouden data-avaruutta varten

Ehdotamme kuutta keskeistä Euroopan datastrategian ja Green Dealin kanssa täysin yhteensopivaa suositusta, joilla tuetaan toimintalinjoja turvallisen ja luotettavan data-avaruuden luomiseksi Euroopan maataloudelle.

1. Datakoordinaattorin roolin määrittely (jäsenvaltioiden tasolla).

Datakoordinaattorilla voisi olla merkittävä operatiivinen rooli datasäädöksen soveltamisessa maatalousdatan vaihdon osalta, mukaan lukien:

- Ristiriitojen ratkaiseminen datavaihdossa.
- Määritellä, mikä on henkilö- ja mikä ei-henkilödataa digimaataloudessa.

2. Suostumusten/lupien hallinnointijärjestelmien täytäntöönpano (jäsenvaltioiden tasolla).

Parannetaan avoimuutta ottamalla käyttöön automatisoitu prosessi, jolla pyydetään suostumusta ja lupaa maatalousdatan käyttöön.

3. Maatilojen digitaalisen identiteetin käyttöönotto (jäsenvaltioiden tasolla).

Datatapahtuman eri osapuolten tunnistaminen on ennakoedellytys. Maatilan identiteetti auttaa

suostumusten/lupien hallintajärjestelmän toteuttamisessa.

4. Maatalouden datasettien standardointi, mukaan lukien hiilijalanjäljen laskennassa tarvittavat datasetit (jäsenvaltioiden tai Euroopan tasolla).

- Määritellään ensisijaiset maatalousalan datasetit, jotka on standardoitava.
- Arvioidaan henkilötietoihin ja/tai liikesalaisuuksiin liittyvien tietojen arkaluonteisuus.
- Standardointi perustuu teollisiin tarpeisiin, jotka on jo johdettu sääntelykehyksestä, kuten YMP:stä tai tilastotiedoista.

5. Arkaluonteisten datojen tunnistaminen maatalouden dataseteistä (kuten liikesalaisuudet ja henkilötiedot).

6. Päivitetään eurooppalaiset toimintasäännöt, jotta helpotetaan datasäädöksen soveltamista maatalousalalla.

agridataspace-csa.eu

JÄSENET

Euroopan unionin rahoittama